ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՏՕՆԸ

—o—

ՄԵԾ ՏՕՆԸ ՍԱՀԱԿ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԻ ՄՕՏ

Երզրումից ստացուած մի մասնաւոր նամակից քաղուածօրէն առաջ ենք բերում հետեւեալ ուշագրաւ տողերը։ Նամակի հեղինակը տաճկահայ նշանաւոր հասարակական գործիչներից մէկն է։

«Ինչպէս ձեզ արդէն յայտնի է, այստեղ և Մուշ պատրաստութիւններ են տեսնում 1,500 ամեակը և 400 ամեակը տօնել Աշտիշատում, Սահակ հայրապետի գերեզմանի վրայ։

Թէև Թարգմանիչների տօնը յուլիսի 4-ին է, բայց դժւար թէ հնարաւոր լինի այդ օրը ժողովուրդ հաւաքել Աշտիշատում։ Աւելի յարմար կը լինի յոբելեանները կատարել յուլիսի 21-ին, Վարդավառի օրը, երբ ս. Կարապետի վանքում հազարաւոր բազմութիւն է հաւաքուած լինում հայաբնակ բոլոր վայրերից։

Ահագին նշանակութիւն կունենայ հայ ազգաբնակութեան համար ռուսահայերի հոծ բազմութիւնը և ոչ միայն հայ, այլ և թիւրք և քիւրդ տարրերի համար։

Արդէն ամեն տարի 25—30 ձիաւորներ լինում են Ալէքսանդրապոլի կողմերից։

Եթէ հնարաւոր և փափագելի էք համարում ռուսահայերի լայն մասնակցութիւնը, պէտք է խնդրէինք, որ տեղոյդ թերթերի միջոցով հրաւէր կարդայիք, որ նրանք էլ միարան իրենց ներկայութեամբ համազգային բնաւորութիւն տալու Հայաստանի սրտի մէջ կատարուելիք պատմական տօնին։

Առանձնապէս փափագելի է, որ ուսուցիչներից և բարձրագոյն կարգի աշակերտներից բազմութիւն լինէր։

Հնարաւոր չէ՞ լինիլ արդեօք յաջողեցնել մի երգեցիկ խումբ Ներսիսեան դպրոցի կամ ճեմարանի աշակերտներից։

Խօսէք ուսուցիչների հետ. գուցէ համաձայնողներ լինեն։

Եթէ շատ եկողներ լինին, կարելի է այստեղից մեկնել աւելի կանուխ, յուլիսի սկզբներին։ Կարելի է անցնել Բենկէօլի վրայով, այցելել Դաշտի գիւղերը, յետոյ ուղղել դէպի Շամիրամ, բարձրանալ Նէմրութ, այնտեղից գնա Առաքելոց վանքը (ուր գտնւում են Դաւիթ անյաղթի և մի քանի մատենագիրների գամբարանները), Մուշ քաղաքը, Յովհաննու վանքը, Ղըզըլագաճ (Հրաշքի գիւղը), Եփրատը անցնելով Զիարէթ, ս. Կարապետի վանքը։ Կարելի է տեսնել նաև Խորոնքը, Հացիկը՝ Խորենացու և Մաշտոցի ծննդավայրերը, Օձ քաղաքը, Ողականը և այլ պատմական յիշատակարաններ։ Աւելորդ է ասել, որ ճանապարհի ամեն մի կէտը կապւած մեր նորագոյն պատմութեան դէպքերի հետ։

Հակառակ պարագային՝ նոյն պտոյտը կարելի է կատարել ս. Կարապետի տօնից յետոյ։ Փափագողները կարող են այցելել նաև Նարեկը, Աղթամարը, Վանը իր շրջականներով։ Միւս մասը կարող է ուղղել դէպի Սասուն։

Թող ռուսահայերին չվախեցնի մեր այս առաջարկը։ Անցեալ տարի ճանապարհ ընկանք այստեղից մի խումբ ուսուցիչներով, վարժուհիներով և աշակերտներով։ Աշակերտների մէջ կային 13—14 տարեկաններ, որոնք ամբողջ ճանապարհը ոտով գնացին եկան։ Անցանք ս. Կարապետ Շալուզարի ձորով. այնտեղից գնացինք Յովհաննու վանքը, մի մասը բաժանեց Մուշ գնալու համար, միւս մասի հետ բարձրացանք Սասուն, Կարին վերադարձանք Մատնավանքի, Աշտիշատի, Խնուսի վրայով։ Ամբողջ ճանապարհորդութիւնը տեւեց 25 օր։

Հրաւէր ենք ուղղել Վան, Բիթլիս, Պոլիս և ուրիշ տեղեր։

Լրացուցիչ տեղեկութիւնների համար կարելի է դիմել Կարին, «Երիտասարդական Միութեան» վարչութեանը, «Յառաջ» թերթի հասցէով։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՏՕՆԸ ԵՒ ԹՈՒՐՔԵՍՏԱՆԻ ՀԱՅԵՐԸ

Քանի որ հայկական խոշոր և հարուստ գաղթականներից մին էլ կազմում են Թուրքեստանի հայերը, ուստի շատ ցանկալի է, որ սրանք ևս հնարաւոր եղածին չափ լայն կերպով մասնակցէին համազգային մեծ տօնին։ Նախընթաց փորձերը ցոյց են տալիս, որ երկրիս հայերը ինքնուրոյն կերպով նմանօրինակ դէպքերում ոչ մի մասնակցութիւն չեն ցոյց տալիս. Բարեգործական ընկերութեան հիմնած դպրոցական ֆոնդին և կամ վաստակաւոր հեղինակների յոբելեաններին՝ Թուրքեստանի 20 հազար հարուստ հայ գաղթականութիւնը ոչ մի մասնակցութիւն չունեցաւ՝ շնորհիւ գիտակից և նախաձեռնող տարրերի բացակայութեան։

Եւ քանի որ ներկայումս ասպարէզում դրւած է տառերի գիւտի և տպագրութեան յոբելեանը և նրա յաւերժացումը դպրոցական և գրական ֆոնդերով, ուստի աւելորդ չէր լինի արձանագրել, թէ ինչ կերպ հնարաւոր է աւելի լայն կերպով օգտագործել ներկայ դէպքում նաև Թուրքեստանի հայերին։ Ճիշտ է, ներկայումս կովկասահայ մամուլը ուժեղ կերպով արծարծում է համազգային տօնի հարցը և Թեմիս առաջնորդն էլ իր յաճախակի գրութիւններով յորդորում է տեղական մարմիններին եռանդուն կերպով գործի անցնել, սակայն մենք աւելի քան համոզուած ենք, որ գոնէ այս երկրում, դրանք շօշափելի արդիւնք չեն տայ և երբեք դրութիւնը կը մնայ նոյնը։

Մեր վրայ շատ գեղեցիկ տպաւորութիւն գործեց Զաւէն և Բարգէն վարդապետների շրջագայութիւնները Շուշու թեմ. դպրանոցի օգտին և Բեսարաբիայի թեմի առաջնորդի շրջագայութիւնը դպրոցական ֆոնդի օգտին։ Եւ իրօք, եթէ այսօրինակ բացառիկ դէպքերում Էջմիածինը իր կարող միաբաններին իբրև պատւիրակներ ցրի մեր բոլոր հայաբնակ գաւառները և մանաւանդ հեռաւոր գաղթավայրերը՝ Թուրքեստան, Սիբիր, Հնդկաստան և նոյն իսկ հեռաւոր Ամերիկա, որտեղ նրանք մեր ցիր ու ցան եղած եղբայրակիցների մէջ արծարծէին և վառէին համազգային տօնի նշանակութիւնը և չբաւականանալով միայն յորդորներով, տեղական մարմինների աջակցութեամբ տեղնուտեղը [illegible] ֆոնդի հանգանակութիւնը և յաւերժացնէին համազգային մեծ տօնը երեկոյթներով, դասախօսութիւններով և հանդէսներով, ապա չենք կասկածում, որ ամեն տեղ ժողովրդի տրամադրութիւնը կը բարձրանար, տօնը իսկապէս համազգային բնոյթ կը ստանար և դրոցական ֆոնդի հանգանակութեան գործն իր ցանկալի և բեղմնաւոր հետեւանքը կունենար։

Իսկ եթէ Էջմիածինը թողնի, որ համազգային տօնը և դպրոցական ու գրական ֆոնդերի հանգանակութիւնը գրականութիւններով արտայայտւած «յորդորներով» և «խրախոյսներով», ապա մօտիկ իրականութիւնը մեզ կը բերի այն ցաւալի եզրակացութեան, որ նրանք կամ շատ աննշան արդիւնք կը տան և կամ միանգամայն ապարդիւն կանցնեն։

Տողերիս գրողը քանի անգամ առիթ է ունեցել նոյն հանգամանքի վրայ դարձնելու նաև Թեմիս առաջնորդի ուշադրութիւնը, որ մինչև ինքը անձամբ յատուկ այդ միսիայով չգայ Թուրքեստան և կամ Էջմիածնի կարող միաբաններից պատւիրակութիւն չուղարկի՝ ֆոնդերի գործը այստեղ անյուսալի դրութեան մէջ կը լինի։ Մենք լաւ ենք ճանաչում տեղական միջավայրը և տեղական գործօն մարմիններին, որոնցից շօշափելի գործ այդ նպատակով բոլորովին չենք ըսպասում։

Դեռ ուշ չէ. համազգային տօնի և դպրոցական ու գրական ֆոնդերի գործը հնաւոր է կազմակերպել գաղթավայրերում ևս շատ նպատակայարմար կերպով։

Ն. քահ. Աբրահամեանց

Կոկանդ

ԿՈՉ

Կարնոյ Հ. Ե. Միութեան վարչութիւնը որոշած է համազգային մեծ տօն կատարել Աշտիշատի մէջ ս. Սահակ Պարթեւի գերեզմանին վրայ, և նկատի ունենալով որ Վարդավառին ուխտագնացութեան պատճառով յարատև ամեն կողմէն մեծ բազմութիւն կը հաւաքէ ս. Կարապետի վանքը, վարչութիւնը յարմար դատեց այդ երկու տօները միասին կատարել Վարդավառի օրերուն (յուլիս 21—23) Աշտիշատի և ս. Կարապետի մէջ, որոնց հեռաւորութիւնը շուրջ քսան քիլոմետր է։

Այս առթիւ կոչ կընենք բոլոր ազգայիններուն օգտուիլ այս առիթէն և գալ տեսնել հայրենի այս սրբավայրերը և միանգամայն մասնակցիլ հայ մեծ տօնին։

Վարչութիւնը ամէն կերպ պիտի ջանայ դիւրութիւն ընծայել հեռաւոր վայրերէ եկողներուն։

Կարինի Հ. Ե. Մ. Վարչութիւն

ՄԻ ԿԱՐԵՒՈՐ ՈՒՂՂՈՒՄ

«Հորիզոն»ի երեկուայ համարում թեմական յանձնաժողովի առաջին նիստի մասին եղած հաղորդագրութեան մէջ սպրդել են հետեւեալ սխալները. Ս[illegible] Արովեանը Յանձնաժողովի փոխ-նախագահ չէ ընտրուած, այլ քարտուղար. Բացի սրանից՝ չէ յիշատակուած, ո[illegible] քարտուղար է ընտրուած և Գիւտ ա[illegible] քահ. Աղանեանը։